

Poštovane kolegice i kolege,

Prije nego što započnem s osvrtom na dva rektorska mandata, protekli i nastupajući, dozvolite mi da prije svega srdačno pozdravim sve drage nam goste, poštovane uglednike, ekscelencije i uzvanike, i zahvalim im što su, odazivajući se našem pozivu, uveličali ovaj skup. Također osobno zahvaljujem i svima onima koji su mi uz čestitke na ponovnom izboru za rektora uputili riječi podrške i izrazili želje za nastavak dosadašnje uspješne suradnje.

Poštovani gospodine duktore, akademiče Kostoviću, poštovani članovi Senata, poštovani profesori,

Poštovani gospodine Bota, predsjedniče Studentskog zbora,

Poštovani članovi Studentskog zbora,

Poštovani studenti,

Poštovani akademiče Reiner, predstavniče Sveučilišnog savjeta,

Poštovani članovi Sveučilišnog savjeta,

Poštovani članovi Rektorskog kolegija,

Poštovani raniji rektori i prorektori,

Poštovani obnašatelji dužnosti prorektora,

Poštovani suradnici,

Dragi prijatelji,

Prije nešto više od trideset i pet mjeseci, nakon što mi je rektorica Helena Jasna Mencer predala žezlo i lanac održao sam govor koji danas ne mogu zaobići, kao što ne mogu zaobići niti svoje programe rada iz 2006. i 2010. godine. Jednako tako ne mogu govoriti isključivo o planovima i projekcijama koje želimo ostvariti u sljedećih četiri godine a da ne se pri tome kritički ne osvrnem na proteklo četverogodišnje razdoblje.

U nastupnom govoru i u programu iz 2006. često sam spominjao našu sveučilišnu povijest i tradiciju kao uporišta u traženju daljnjih putova razvoja i prepoznavanju našeg mjesta u budućnosti. Danas, jednako kao i prije četiri godine, mislim kako nam djelovanje, misli i poruke koje su ostale iza naših dalekih i bliskih prethodnika trebaju biti poticaj za naše djelovanje. Uvijek je dobro podsjetiti se na njih. Danas ih međutim neću citirati. Namjesto toga ću reći kako, pamteći sa zahvalnošću njihove povijesne doprinose, u ovom trenutku prije svega trebamo pogledati gdje nam je Sveučilište danas, i što nam je činiti kako bismo i mi na konstruktivan i dostojan način doprinijeli njegovom daljnjem razvoju i prosperitetu.

Danas polazim od vlastitih preokupacija i dilema, i želim što sažetije i izravnije predložiti korake prema realizaciji rektorskog programa na osnovu kojih ćemo u skoroj budućnosti donijeti i provesti odgovarajuće odluke. Sve su te preokupacije i prijedlozi rezultat akumuliranih iskustava i izazova kroz koje smo zajedno prolazili u proteklom razdoblju, i jednako tako brojnih razmišljanja, rasprava i sučeljavanja na Kolegiju, Senatu, Sveučilišnom savjetu, i u nizu formalnih i neformalnih sastanaka i susreta. Najtoplije zahvaljujem svima koji su na taj način dali svoj doprinos, od onih s kojima sam se u potpunosti slagao, pa sve do onih spram kojih sam imao oprečne stavove.

Prijedlozi koje ću iznijeti su sami po sebi podloga za daljnja kritička promišljanja i rasprave, ali i poziv za vrlo konkretne i vremenski ograničene poslove, koje ćemo biti dužni obaviti, nakon što, i ako, budu potvrđeni kroz odluke odgovarajućih sveučilišnih tijela, Smatram svojom obvezom najaviti ih, i u suradnji sa suradnicima pretočiti u konkretne prijedloge odluka sveučilišnih tijela. Realizacije tih odluka i praćenje njihove provedbe nakon toga će biti zadaća svakog od nas, u skladu s našim ulogama i ovlastima.

Usmjerimo se sada na pojedina pitanja našeg sveučilišnog života, uz kratki osvrt na njihovu genezu u proteklom mandatu i stanje u ovom trenutku. Pitanja će biti svrstana po jednoj od mnogih mogućih, neminovno subjektivnih, razdioba.

Počet ću s misijom Sveučilišta, pa zatim nastaviti s sredstvima i metodama sveučilišnog djelovanja te komunikacijom Sveučilišta s domaćim i međunarodnim okruženjem, da bih se na kraju osvrnuo na temeljne sveučilišne vrijednosti. Pitanja koja će se pojaviti nisu nepovezani niti su odvojena spomenutom razdiobom. Naprotiv, kad god na njih tražimo odgovore moramo uzeti u obzir njihovu međusobnu uzročnost i višeslojnost. Stoga je važno, ne samo istodobno ih tretirati, već promišljeno i pomno odabrati i redosljed i povezanost koraka i mjera u njihovom rješavanju.

I. Misija

Poći ću od naših misija. Ukratko, misije našeg sveučilišta su stvaranje novih spoznaja kroz istraživanja i druge oblike kreativnog rada, prienos i već postojećih i novih spoznaja na mlađe generacije kroz raznovrsne studije te transfer i primjena novih znanja kroz inovativne tehnologije, proizvode i postupke u najširem rasponu gospodarskih i društvenih djelatnosti. Jednako je tako misijska zadaća Sveučilišta sudjelovati i pomagati u traženju odgovora na aktualna pitanja i dileme na svim skalama društvenog i gospodarskog života, od nacionalne, preko regionalnih do lokalnih. Na nju ću se kratko osvrnuti pri kraju ovog obraćanja.

I.1. Istraživanja

Osvrnimo se prvo na istraživanja. U proteklom razdoblju novoosnovani Ured za istraživanja je po prvi puta prikupio i iscrpno analizirao podatke o znanstvenoj produkciji Sveučilišta. Ona je proteklih godina bila u blagom porastu. Postignuta je uz već godinama prisutnu fragmentaciju istraživačkog sustava na razini sastavnica, i uz još jaču usitnjenost projekata unutar sastavnica. Pratili su je i stagnantni uvjeti financiranja istraživačke djelatnosti kojima svjedočimo posljednjih nekoliko godina. Sveučilište je istodobno kroz aplikacije pojedinih ambicioznijih i angažiranijih istraživačkih skupina povećalo svoju prisutnost unutar europskih okvirnih programa. U tom pravcu se očekuje daljnji ubrzani rast. Tome bi trebalo pridonijeti i jačanje administrativne i poslovne logistike na razini Sveučilišta koje je u tijeku.

Kakve su promjene pred nama?

Prije svega Sveučilište će, očekujemo ubrzano, preuzimati upravljanje svojim istraživačkim djelatnostima, u skladu s usvojenom *Istraživačkom strategijom Sveučilišta u Zagrebu 2008. – 2013.*

Tome će prethoditi uspostava sustava vrednovanja pokazatelja znanstvene ili umjetničke produkcije svake pojedine discipline i svake sastavnice, i to kroz njihovu usporedbu s produkcijama na odgovarajućim inozemnim, posebno uglednim europskim, sveučilištima. Na taj će se način uspostaviti djelotvorniji temelji i uvjeti za razvoj međunarodno kompetitivnih sveučilišnih istraživanja te transparentan uvid u našu znanstvenu i umjetničku produkciju.

Što će nam biti ciljevi?

- Staviti u prvi plan kriterije izvrsnosti,
- Uspostaviti ključne znanstvene i umjetničke istraživačke pravce,
- Podupirati istraživače i istraživačke skupine koji ispunjavaju uvjete za apliciranja na međunarodne kompetitivne istraživačke fondove,
- Razviti sveučilišni sustav razvoja istraživačkih ljudskih resursa i ulaganja u istraživačku opremu,
- Poticati okrupnjavanja projekata u veće programe, posebno u interdisciplinarnе programe i programe s novim pravcima istraživanja kojima će se jačati međunarodna kompetitivnost Sveučilišta,
- Uključiti doktorske studije u sveučilišni istraživački sustav, uklanjajući njihovu sadašnju fragmentaciju i paralelizme, i povezujući ih s drugim studijima na nacionalnom i međunarodnom planu;
- Pokrenuti suradnju sa znanstveno-istraživačkim institutima, u čemu smo poduzeli vrlo ohrabrujuće prve korake. Jednako tako ćemo takvu suradnju predložiti i ostalim našim sveučilištima;

Što bi pak moglo otežati ispunjenje ovih planova?

Najveća opasnost mogla bi biti daljnje odlaganje transformiranja postojećeg nacionalnog istraživačkog sustava, i naročito daljnji pad financiranja osnovnih istraživačkih i nastavnih djelatnosti Sveučilišta iz sredstava državnog proračuna. Sveučilišna uprava će s punom odgovornošću dati svoj doprinos zaustavljanju ovih tendencija kako one ne bi ugrozile pokretačku ulogu istraživačke domene u razvoju zemlje, i njen opstanak u globalnom i europskom istraživačkom prostoru.

Daljnje bi zapreke mogli biti pokušaji očuvanja postojeće fragmentacije i autarkičnog projektnog sustava unutar Sveučilišta. Nadam se da će spomenuta objektivna vrednovanja i poticajne mjere biti dovoljno jak motiv mnogima koji žele podržati jačanje istraživačkog profila Sveučilišta.

I.2. Studiji

Nešto o studijima

Bolonjski sustav uveden 2005. godine u pravilu se pokazao uspješnim u sredinama koje su imale kapacitete, naročito ljudske, dostatne za novi način izvedbe studija, i koje su već u pripremljenoj fazi stavile u prvi plan izlazne studijske pokazatelje kao primarni cilj.

Problemi su pak nastali u sredinama koje nisu imale takve uvjete i takav pristup. Raniji hendikepi i nova nesnalaženja u proteklom su se razdoblju posvuda po Europi često poistovjećivali s neuspjehom same Bolonjske reforme. Takve situacije nisu rijetke ni na našem Sveučilištu. One zapravo indiciraju kako su hitno potrebna dodatna ulaganja i kadrovska osveženja da bi se stare neuralgične točke i naslijeđeni loši studijski pokazatelji napokon uklonili.

Druga slaba strana našeg sadašnjeg sveučilišnog studijskog paketa su nepovezanosti i paralelizmi programa, njihova autarkična provedba, suviše preopterećivanje nastavnika, posebno mlađih te onemogućena mobilnost studenata. Dublji, ali ne i svi, razlozi ovakvog stanja su nedostatna sveučilišna integriranost. Koji puta ih se može prepoznati kao organizacijske manjkavosti unutar pojedinih sastavnica, ili pak kao izostanak koordinacije između sličnih i srodnih studija koji se provode na različitim sastavnicama.

Što nam je činiti?

Pred nama je cjelovita revizija svih studijskih programa unutar prva dva bolonjska ciklusa. U njoj će se u prvi plan staviti:

- ishodi učenja,
- utemeljena raspodjela ECTS bodova,
- kreativno studiranje,
- stjecanje praktičnih znanja i kompetencija,
- poboljšanje uvjeta izvedbe programa,
- mentorsko praćenja studenata,
- izbjegavanje depersonalizacije studija osiguravanjem izravne komunikacije studenata i nastavnika;
- objedinjavanje i povezivanje istovjetnih i srodnih programa uz racionalno korištenje ljudskih potencijala te
- povećanje razine izlaznih kompetencija i prilagodljivosti potrebama tržišta rada i daljnjem samostalnom stjecanju dodatnih znanja i kompetencija

U tom kontekstu treba podsjetiti kako je dovršetak uvođenja novog nacionalnog kvalifikacijskog okvira još uvijek pred nama. Nužno je što prije preurediti nacionalnu radnu legislativu i regulativu, kako bi prvostupničke i magistarske kvalifikacije postale prepoznatljive i postupno se postigla diversifikacija radnih sposobnosti. Ona je uostalom bila prisutna i u „pred-bolonjskom“ vremenu kada je veliki broj studenata koji nisu završavali tadašnje diplomatske studije našao svoje mjesto na tržištu rada.

Očigledno je predstojeća dubinska preobrazba studijskog sustava usko vezana uz odgovarajuće organizacijske promjene, kao i uz promjene statusa zaposlenika i studenata, što će označiti daljnju etapu funkcijske i legislativne sveučilišne integracije.

I.3. Transfer i primjena novih znanja

Prijeđimo sada na treću sveučilišnu misiju. Pokretanje sustava transfera tehnologije bio je novi izazov u proteklom razdoblju. U tom poduhvatu imamo još puno posla prije nego što dosegne standard uspješnih sveučilišta u svijetu. Ipak, nismo više na početku; zahvaljujući djelomično i potpori Ministarstva i Svjetske banke, donesena je Inovacijska strategija, osnovan je ured, uspostavljene su procedure prijave patenata i zaštite intelektualnog vlasništva. Također je pokrenut projekt Inkubacijskog centra za bio-znanosti, nadamo se prvo sljedeće gradilište na Borongaju.

Uobičajeno vrijeme potrebno da se sustav transfera tehnologije ustali, postane samodostatan i počne donositi dohodak sveučilištu okvirno iznosi između pet i sedam godina. Mandatom koji je pred nama ulazimo stoga u kritično razdoblje njegovog sazrijevanja na našem sveučilištu. Slijede kvalitativno novi koraci: sustavna uspostava suradnje s partnerima iz gospodarstva, domaćim i stranim, inovacijska i razvojna ulaganja te pokretanje novih primjena i proizvodnji. Ohrabruju nedavno potpisani preliminarni sporazumi u tom smjeru. Uvjeren sam da će pro-aktivnim djelovanjem naših istraživača, kao i novih menadžera koji pomalo stasaju, ovakvih uspostava odnosa s domaćim i inozemnim partnerima biti sve više.

II. Sredstva i metode djelovanja

Prijeđimo sada na sveučilišni prostor, upravljanje sveučilištem i njegov ustroj te na poslovanje i financiranje sveučilišnih djelatnosti.

II.1. Prostor

U protekle četiri godine posebno smo bili zaokupljeni prostornim razvojem Sveučilišta. Plan prostornog razvoja u Zagrebu u dobroj je mjeri dovršen, dok je dovršenje specifikacija takvih planova za naše druge sveučilišne gradove, posebno za Varaždin, još pred nama. Plan za Zagreb zapravo je dobrim dijelom i prijedlog prostornog razvoja odgovarajućih gradskih segmenata. To se posebno odnosi na Istočni kampus, dok planovi za Sjeverni i Središnji kampus predviđaju zahvate u već postojeću urbanu strukturu.

Borongaj je, kao središnji dio budućeg Istočnog kampusa već 2007. dobio svojih prvih nekoliko tisuća sveučilišnih stanovnika, useljenih u žurno obnovljene postojeće vojne objekte. Nakon toga došlo je do zastoja u fizičkim radovima, dok su se istodobno pripremni projektni radovi intenzivirali, i to naročito kroz pred-prijave projekata usmjerenih prema pred-prikladnim i strukturnim fondovima Europske Unije.

Istodobno je došlo do revalorizacije koncepta Sjevernog kampusa kao nacionalno ključne koncentracije za prirodoslovna i biomedicinska istraživanja i studije koja, uz niz fakulteta i sveučilišnih centara, uključuje i vodeće javne institute locirane u tom prostoru. U Središnjem kampusu je pak domišljen i zaokružen program daljnjeg razvoja postojećih fakulteta i umjetničkih akademija.

Pred nama je ipak puno teža i zahtjevnija etapa. Navest ću samo njene ključne točke, o kojima u velikoj mjeri ovisi i budućnost Sveučilišta, pa su stoga imperativne i za Sveučilište i za hrvatski istraživački sustav:

- Hitno će se trebati širiti postojeći i graditi novi kapaciteti, kako bi se otklonili vrlo nepovoljni uvjeti koji su bitna zapreka poboljšanju kvalitete studiranja na većem broju fakulteta i akademija;
- Zbog istih razloga borongajski prostor mora, nakon što dobijemo rezultate skorog natječaja za arhitektonsko-urbanističko rješenje, ući u fazu izgradnje novih studijskih prostora i objekata studentskog standarda. Daljnje odlaganje pokretanja borongajskih potencijala dovelo bi u pitanje samu svrsishodnost njihove namjene sveučilišnim potrebama, zacrtane strateškom odlukom najviših državnih organa iz 2006. godine. U pokretanju ovih projekata od neprocjenjive važnosti će, kao i do sada, biti pomoć Ministarstva i Grada Zagreba;
- Realizacija koncepta Sjevernog kampusa nije samo od ključne važnosti za Sveučilište već i za cjelokupnu nacionalnu istraživačku strategiju, jer osigurava kvalitativno nove prostorne i organizacijske uvjete jedine istraživačke aglomeracije kojom Hrvatska može zadržati i ojačati svoj položaj u globalnom i europskom istraživačkom prostoru, položaj koje su generacije istraživača ustrajno i uporno jačale i održavale proteklih desetljeća.

II.2. Upravljanje Sveučilištem i njegov ustroj

Spominjući upravljanje Sveučilištem moglo bi se reći kako su u proteklom razdoblju uspostavom upravnih tijela u potpunosti iskorištene mogućnosti koje pruža naš sadašnji

statut. Rektorski kolegij je preobražen u operativno i koordinativno rukovodno tijelo, dok je Senat zadržao ulogu središnjeg mjesta donošenja najvažnijih odluka iz svih domena djelovanja. Čelnici sastavnica bili su prisutni u oba tijela, i na redovitim konzultativnim sastancima koje sam kao rektor sazivao. Sveučilišni savjet je jednako tako djelovao u skladu sa svojim ovlastima. Studentska participacija u upravljanju ostvarivala se i kroz Senat i kroz Kolegij. Ona je u najnovije vrijeme dodatno ojačana imenovanjem studentskih pomoćnika svih prorektora i rektora. Kao najodgovornija osoba u sveučilišnoj upravi mogu izraziti zadovoljstvo postignutim na tom planu, i istodobno zahvaliti svima koji su na razne načine sudjelovali u složenom upravljačkom sustavu.

Vijeća područja također su našla svoje mjesto u upravljačkom sustavu kao pomoćni senatski forumi. Kroz njih su pomalo jačali obrisi nove grozdaste strukture sveučilišne organizacije povezivanjem fakulteta unutar sedam znanstvenih i umjetničkog područja. Ipak, uz ohrabrujuće pomake uočeni su i nedostaci takvog modela. Funkcionalna integracija nije jače pokrenula potrebno povezivanje istraživačkih i studijskih djelatnosti o čemu je već bilo riječi. U nekim sveučilišnim domenama, naročito u tehničkoj te društvenoj i humanističkoj, ona je bila dodatno inhibirana objektivnom heterogenošću unutar samih područja. Cijela upravljačka struktura zajedno s odgovarajućim pripremnim i savjetodavnim odborima i povjerenstvima, angažirala je pak i suviše veliki broj djelatnika, čiji se broj penje na nekoliko stotina.

Dolazimo tako do pitanja kako preobraziti ustroj Sveučilišta i njegovu upravno strukturu, e da bi se ubrzali nužni i poželjni integrativni procesi, povećala efikasnost upravljanja uz manje odvlačenje članova sveučilišne zajednice od njihovih primarnih istraživačkih i nastavnih zadaća te povećala profesionalnost administrativnih, tehničkih, informatičkih i drugih pomoćnih službi. O svim ovim pitanjima iscrpno smo raspravljali tijekom protekle akademske godine, i, po mojoj ocjeni, postigli visok stupanj suglasnosti oko mogućih promjena u ustrojbeno-upravljačkoj domeni.

Podsjetimo ih se ukratko:

- Formirat će se dva vršna upravna tijela kojima još nismo utvrdili imena, jedno poslovodno, sastavljeno od čelnika sastavnica, i drugo akademsko sastavljeno pretežno od znanstveno-nastavnih djelatnika te predstavnika asistenata, drugih djelatnika i studenata. Ta će tijela imati jasno razgraničene ovlasti, vezane uz poslovno-financijska pitanja i pitanja osiguranja i upravljanja kvalitetom u najširem akademskom smislu;
- Rektorski kolegij zadržat će sadašnju ulogu s nešto većim brojem članova u skladu s izmjenama u grozdastoj strukturi sveučilišne organizacije;
- Sadašnji Sveučilišni savjet dobit će jače nadzorne ovlasti, posebno one vezane uz upravljanje novčanim sredstvima iz državnog proračuna. Predložiti će se da se u sastav tog tijela uključe i ugledni inozemni eksperti za sveučilišno visoko obrazovanje i istraživanje;
- Pojačat će se i optimizirati među-razina koordiniranja, planiranja i upravljanja procesima povezivanjem sastavnica u veće cjeline (grozdove, škole i slično). Očekuje se da će nakon iscrpnih pripremnih analiza i traženja optimalnih rješenja unutar pojedinih sveučilišnih segmenata, broj takvih grozdova biti nešto veći od sadašnjih sedam znanstvenih i umjetničkog područja te da će se kroz pojedine grozdove ostvariti prožimanje srodnih i komplementarnih polja koja ne moraju nužno pripadati istom području.

- U skladu s takvom ustrojbenom shemom, svaki grozd imat će po jednog predstavnika u Rektorskom kolegiju Nadalje, sadašnja vijeća područja bit će nadomještena manjim operativnim tijelima koja bi koordinirala pripremu materijala za Rektorski kolegij i vršna upravna tijela, i u pravilu obuhvaćala dekane, prodekane i druge najbliže suradnike dekana.

Ostvarivanje ovih ciljeva bit će zahtjevan posao, popraćen promjenama statuta i drugih pravnih akata, i izravno povezan s promjenama studijskog sustava i uvođenjem novog sveučilišnog istraživačkog sustava. Iako je teško predvidjeti koliko će nam vremena trebati, uvjeren sam kako ćemo još tijekom novog mandata moći u punoj mjeri implementirati i testirati zacrtanu shemu.

II.3. Poslovanje i financiranje sveučilišnih djelatnosti

Prije četiri godine Sveučilište je bilo pred izazovom prilagodbe na novi, tek uvedeni, lump-sum (za upućene zapravo line-item) način financiranja iz državnog proračuna. U međuvremenu smo postigli važne pomake: donijeli temeljni dokument, *Pravilnik o osnovama financiranja Sveučilišta*, pokrenuli sveučilišno planiranje financijskog poslovanja, postavili jasno distingvirana pravila korištenja proračunskih sredstava i vlastitih sredstava sastavnica, pokrenuli sveučilišni Fond za razvoj.

Konačno pošavši od postavke visokog obrazovanja kao javnog dobra, već 2007. smo prešli na sustav školarina kojim se u prvi plan stavlja odgovornost studenata mjerena prolaznošću i uspješnošću u savladavanju studijskih zadaća.

Danas možemo reći da smo dosegli razinu kada nam je za daljnji razvoj doista potreban stabilan lump-sum sustav, s jednako tako pouzdanim procedurama pregovaranja i donošenja programskih ugovora između Ministarstva i Sveučilišta. Jednako nužna su i daljnja poboljšanja u informatičkom poslovnom sustavu koji se nakon dugog razdoblja lutanja i nametanja vanjskih rješenja napokon počeo graditi u skladu s našim realnim potrebama. Treba dodati da je 2009. započeta i puna informatizacija sveučilišnog knjižničnog fonda u izvrsnoj suradnji s našom Nacionalnom sveučilišnom knjižnicom. Nužan je i nastavak snaženje stručnih službi te njihova prilagodba novim zahtjevima domaćeg i međunarodnog poslovanja.

Sve te zahtjevne promjene koincidirala su s recesijskim ograničenjima koja su i dalje prisutna i koja otežavaju održivost poslovanja i izrazito usporavaju ulaganja u poboljšanje uvjeta studiranja i istraživačkog rada. S druge strane, upravo takvi uvjeti prisiljavaju nas da se okrećemo drugim izvorima, tražimo rješenja kroz daljnje racionalizacije u poslovanju i razvijamo nove oblike poduzetnosti.

U takvim okolnostima biti će važni sljedeći koraci:

- Uvođenje lump-sum sustava financiranja u punom smislu riječi;
- Uvođenje novog sustava raspodjele proračunskih sredstava unutar sveučilišta, temeljenog na ugovornim odnosima rektora i dekana;
- Zadržavanje samostalnosti stjecanja i raspolaganja dodatnih vlastitih prihoda sastavnica, uz povećanu razinu poslovne transparentnosti omogućenu razvojem informatičkog sustava;
- Uspostava umreženog sveučilišnog financijsko-poslovnog servisa uz angažman vrhunskih eksperata, naročito za poslovanje s međunarodnim izvorima i fondovima;

- Uspostava sustava školarina s punim oslobađanjem od plaćanja na ulaznoj godini studija, i školarinama temeljenim na kriterijima prolaznosti i uspješnosti na višim godinama i na diplomskim studijima. Prihodi od školarina sve više će se koristiti za poboljšanje uvjeta nastave, stimuliranje uspješnosti na studijima i stipendiranje najuspješnijih studenata, pomoć studentima invalidima i slično.

Zalagat ćemo se također za razvoj sustava stipendiranja i povoljnog kreditiranja na nacionalnoj razini, kako bi se što većem broju učenika osigurali uvjeti za uspješan studij. Samo uz tako razvijen sustav će hrvatsko visoko obrazovanje moći zadržati odlike javnog dobra s dovoljno visokim stupnjem socijalne osjetljivosti.

III. Komunikacija Sveučilišta s međunarodnim i domaćim okruženjem

III.1. Međunarodna suradnja, mobilnost studenata, istraživača i nastavnika

Nadalje, jedna od ključnih preokupacija Sveučilišta u proteklom razdoblju bila je njegova ubrzana internacionalizacija. Već je spomenuta povećana prisutnost u europskim istraživačkim programima. Tome treba dodati niz mjera usmjerenih na ulazak u Europski program cijelo-životnog obrazovanja koji obuhvaća i Erasmus mrežu mobilnosti studenata i nastavnika. Već nekoliko godina udvostručava se broj naših studenata koji borave na stranim sveučilištima. Jednako tako raste broj sveučilišta s kojima imamo bilateralno ugovorene razmjene. U pripremama za prihvrat stranih studenata ubrzano povećavamo studijske sadržaje i uvodimo cijele programe na engleskom i drugim stranim jezicima.

Stanemo li na čas i upitamo se koji su daljnji koraci i planovi pred nama, možemo ih sažeti u sljedeće:

- U sljedeće dvije do tri godine sukcesivno ćemo udvajati broj studenata koji odlaze na jednosemestralne boravke u inozemstvo;
- Započeli smo prihvrat stranih studenata, tako da broj studenata u dolasku ne bude manji od polovice broja studenata u odlasku;
- U planu je pokretanje preddiplomskih studijskih programa inženjerstva i bioinženjerstva na engleskom jeziku od akademske godine 2011./2012., i otvaranja studija na stranim jezicima u drugim područjima u kasnijim godinama. Ovi i već postojeći programi iz medicine i poslovne ekonomije posebno će se promovirati u zemljama u kojima očekujemo interesa za slanje mladih na studij u Zagreb;
- Razvijat će se uspostavljena suradnja sa Sveučilištem u Regensburgu kojom će se njemačkim studentima čiji je roditeljski jezik i hrvatski omogućiti kombinirano studiranje na dva jezika u Regensburgu i Zagrebu. Želja nam je takvu suradnju pokrenuti i sa sveučilištima drugih zemalja u kojima studiraju djeca naših iseljenika;

III.2. Komunikacija s domaćim okruženjem

Kao što je već spomenuto Sveučilište ima, u skladu sa tradicijom koja seže duboko u povijest, i zadaću komunikacije na nacionalnoj i regionalnim razinama kojom pokreće ili sudjeluje u rješavanju raznovrsnih otvorenih društvenih i gospodarskih pitanja. Za ilustraciju je dobro spomenuti neke nedavne inicijative u tom sklopu;

- Početkom 2009. u suradnji s HAZU organiziran je okrugli stol o Nacionalnom okvirnom programu u školstvu;

- U ožujku 2010. organiziran je okrugli stol o ulozi istraživanja u restrukturiranju hrvatske brodogradnje;
- 2009. pokrenut je projekt obnove i osnutka Studijskog centra u Kuli Jankovića u Islamu Grčkom;
- 2009. godine je u suradnji s Pčelarskim savezom Hrvatske pokrenuto osnivanje Istraživačkog i edukativnog pčelarskog centra u Mrzlom polju na Žumberku;
- Ovo proljeće bili smo zajedno s njemačkim veleposlanstvom suorganizatori Hrvatsko-njemačkog poslovnog foruma u Zagrebu;
- U svibnju 2010. godine Sveučilište je u suradnji sa Shanghai Institute for Foreign Trade, Kineskim veleposlanstvom u Zagrebu, Gradom Zagrebom i Gradom Shanghaijem, iniciralo prve korake prema osnivanju Konfucijevog centra u Zagrebu;

Sveučilište će i dalje smatrati svojom obvezom pokretati inicijative ove vrste, naročito kada se radi o temama od posebne važnosti za Hrvatsku i njeno gospodarstvo. Uvjereni smo da naši vrhunski stručnjaci, i jednako tako niz svjetski uglednih i uspješnih stručnjaka koji surađuju sa Sveučilištem mogu biti od neprocjenjive koristi u ovim inicijativama. Dovoljno je za primjer spomenuti kako smo prošli tjedan jednog takvog vrhunskog znanstvenika na području biologije i biljne tehnologije, profesora Zdenka Rengela, promovirali u počasnog doktora našeg Sveučilišta. Sveučilište će stoga u toj vrsti djelatnosti i nadalje biti vrlo otvoreno, uz očekivanje da će sve više odgovornih čimbenika u našem javnom i gospodarskom životu u njemu prepoznati dobronamjernog i visoko kompetentnog sugovornika i partnera.

IV. Temeljne sveučilišne vrijednosti

Temeljne sveučilišne vrijednosti su ustavom zajamčena autonomija te akademske slobode koje temeljem te autonomije Sveučilište omogućava i osigurava svim članovima svoje zajednice.

Brojne međunarodne asocijacije, udruge i forumi, kao i mnoga sveučilišta, brinu se i štite ove tradicijske akademske i sveučilišne vrijednosti na svjetskom planu. Kao potpredsjednik jednog takvog foruma, Magna Charta Observatory koja okuplja skoro tisuću sveučilišta potpisnika Magnae Chartae Universitatum obznanjene 1988. u Bologni, slobodan sam uzeti si pravo podsjetiti na važnost čuvanja sveučilišne autonomije i akademskih sloboda i u hrvatskom visokoobrazovnom prostoru.

U proteklom razdoblju izravno smo se angažirali u nekoliko situacija i događanja u kojima je došlo do njihove ugroze. Takve ugroze najčešće su popraćene koruptivnim ili nasilnim ponašanjima i djelovanjima pojedinaca i skupina u kojima su ponekad drastično narušeni i osnovni etički i moralni principi. Tih su se principa dužni pridržavati svi članovi akademske zajednice, naročito oni kojima je povjerena časna i odgovorna zadaća podučavanja mladih i njihovog obrazovanja za članove suvremenog i tolerantnog demokratskog društva, jednako tako utemeljenog na etičkim i moralnim normama.

Proteklih godina nismo okolišali suočiti se s takvim situacijama, i učiniti u najboljoj namjeri sve što nam je bilo moguće, da bi se zaštitio i očuvao akademski dignitet sveučilišne zajednice i ogromne većine njenih članova koji časno doprinose ugledu Sveučilišta svojim samoprijegornim i poštenim radom i djelovanjem. Uspješno pokretanje čitavog niza preventivnih mjera i koraka, od kojih naročito sa zahvalnošću želim istaknuti rad Etičkog savjeta, daje nam nadu da se više nećemo susretati s takvim situacijama. Ako ipak do njih dođe, znat ćemo u suočavanju s njima biti barem jednako beskompromisni kao i do sada.

Dozvolite mi na kraju zaključiti ovo obraćanje s nekoliko sažetih napomena.

Kao za mnoga druga sveučilišta suočena naslijeđenim nedostacima i aktualnim recesijskim nedaćama, i za naše Sveučilište su globalizacijski procesi i formiranje europskog visokoobrazovnog prostora istodobno i šansa i prijetnja. Iz tih se procesa ne možemo izuzeti, moramo se s njima bez okolišanja suočiti. Odlučnošću i sigurnošću u sebe sačuvat ćemo na međunarodnoj sceni svoje osobitosti i priznati ugled s kojima se s pravom ponosimo. Malodušnošću i gubljenjem vjere u vlastite sposobnosti mogli bismo postati lagan plijen predatorima kojih je na globalnoj sceni sve više. Mnogi naši prijatelji u svijetu i Europi rado će u nama prepoznati suradnike i partnere budemo li jasno i odlučno znali potvrditi svoje vrijednosti i iskazati što su nam ciljevi.

Jednako tako će uz takav naš nastup prema nama odnositi i odgovorni čimbenici u domaćem okružju, posebno političkom. Gospodarska kriza, otežani uvjeti u kojima radimo, nedaće s kojima smo suočeni ne smiju biti povodom za letargiju i pasivno čekanje boljih dana. Naprotiv, upravo u tim okolnostima smo dužni oslobađati se nakupljenih balasta i tražiti nove putove razvoja, nove izvore financiranja, nove partnere, nove prostore djelovanja.

Poštovane kolegice i kolege,

Pozivam vas da zajedno nastavimo tim putem.

Zahvaljujem na pozornosti.

5. listopada 2010.